

УДК 343.13

Гловюк Ірина Василівна

*Доцент кафедри кримінального процесу,
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, доцент*

РОЗГЛЯД СЛІДЧИМ СУДДЕЮ КЛОПОТАННЯ ПРО ЗАЛУЧЕННЯ ЕКСПЕРТА

Gloviuk I. V.

The consideration an application for involvement of expert by investigating judge

Abstract. The article is dedicated to the issue of consideration of the application of defense for involvement of expert. The lack of statements in art. 244 of CPC of Ukraine related to the parties' participation, local facts in proof, the interpretation of inability of self-involvement of an expert were analyzed. Based on court practice it was proved that legal regulation of examination of appropriate applications by investigating judge has to be improved in such aspects as: the improvement of conditions for dismissal an application, subjects of dismissal, the notification of parties of criminal proceedings about the consideration of application, notification of investigator and prosecutor (in case when defense try to prove that the prosecution has failed to involve expert, or the questions posed before the expert involved by the defense would not enable a full and adequate opinion as to the issues whose clarification requires the expert examination, or there are reasonable grounds for believing that the expert involved by the defense will return or has returned an incomplete or incorrect opinion as a result of his lacking required expertise, being prejudiced or for other reasons).

Key words: *consideration, involvement of expert, investigating, court, prosecution, expertise.*

КПК України 2012 р. передбачив нову процедуру, спрямовану на реалізацію стороною захисту права на отримання висновку експерта в контексті засади змагальності — розгляд слідчим суддею клопотань сторони захисту про залучення експерта (ст. 244 КПК). Питання розгляду слідчим суддею клопотання про залучення експерта розглядалися в наукових працях таких учених, як О. Ю. Богдан, Т. Г. Ільєва, О. В. Капліна, С. А. Карпова, В. А. Колесник, А. М. Лобойко, О. В. Малахова, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, В. В. Тіщенко, В. М. Трофименко, А. Д. Удалова, В. І. Чекотило та ін.

Незважаючи на важливість цієї процедури для забезпечення змагальності у отриманні сторонами доступу до спеціальних знань у формі експертних досліджень, нормативна регламентація викликає певні питання. Тому метою статті є виявлення на основі аналізу судової практики недоліків нормативної регламентації розгляду слідчим суддею клопотань сторони захисту про залучення експерта та формулювання пропозиції щодо їх усунення.

Аналіз положень ст. 244 КПК викликає зауваження щодо визначення суб'єкта звер-

нення з клопотанням. Ч. 1 ст. 244 КПК передбачає, що в разі відмови слідчого, прокурора в задоволенні клопотання сторони захисту про залучення експерта особа, котра подала відповідне клопотання, має право звернутися з клопотанням до слідчого судді про залучення експерта. Однак виникає питання: якщо це звернення все одно здійснюється в інтересах захисту, навіщо обмежувати коло суб'єктів цієї сторони для звернення із клопотанням? Враховуючи інтереси суб'єктів сторони захисту, вважаємо сумнівним недопущення звернення з клопотанням самого підозрюваного у випадку, якщо було відмовлено в задоволенні клопотання захисника. Це є пгучною перешкодою до обстоювання стороною захисту своєї правової позиції.

Як логічний наслідок першого недоліку, виникає питання: чому підозрюваний у випадку подання клопотання захисником не має бути навіть повідомлений про його розгляд? Адже в ч. 3 ст. 244 КПК закріплено: особу, яка подала клопотання, повідомляють про місце та час його розгляду. Враховуючи те, що відповідне клопотання заявляється в інтересах підозрюваного, особу, стосовно якої передбачається застосу-

вання примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, мають обов'язково повідомлятися про його розгляд; наявна нормативна регламентація є порушенням права на захист в аспекті права брати особисту участь у кримінальному провадженні. Крім того, такі інформування необхідні в контексті того, що в підозрюваного та його захисника можуть бути різні думки щодо тактики захисту, зокрема щодо необхідності залучення експерта, і теоретично можуть виникнути ситуації, коли захисник вважатиме за потрібне залучити експерта, а підозрюваний — ні, і для упередженості та припинення можливих суперечностей таке інформування є важливим.

Якщо ч. 1 та 2 ст. 244 вказують лише на особу, яка подала клопотання, то про яких «учасників» може йтися у контексті надання слідчому судді під час розгляду клопотання повноваження заслухати свідка чи дослідити матеріали, що мають значення для вирішення клопотання (ч. 5 ст. 244)?

Слід відзначити і те, що ч. 1 досліджуваної статті суперечить ч. 6, адже із змісту ч. 6 стає очевидним: гіпотеза ст. 244 КПК є неповною, адже сторона захисту може звернутися із клопотання не лише в разі відмови слідчого, прокурора в задоволенні клопотання стороною захисту про залучення експерта, а й у двох інших випадках: 1) коли на вирішення залученого стороною обвинувачення експерта були поставлені запитання, що не дозволяють надати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи; 2) існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності в нього необхідних знань, упередженості чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок. Саме тому ч. 1 ст. 244 потребує переформулювання з урахуванням зауважень, наведених вище, і може бути викладена в такій редакції: «У разі відмови слідчого, прокурора в задоволенні клопотання стороною захисту про залучення експерта, а також разі задоволення клопотання стороною захисту про залучення експерта, якщо на вирішення залученого стороною обвинувачення експерта були поставлені запитання, що не дозволяють надати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи, або існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності в нього необхідних

знань, упередженості чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок, учасники кримінального провадження зі сторони захисту мають право звернутися з клопотанням про залучення експерта до слідчого судді».

До локального предмету доведення при розгляді слідчим суддею клопотання стороною захисту про залучення експерта належать, враховуючи положення ч. 6 ст. 244 КПК, такі обставини: 1) необхідність залучення експерта для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального провадження; 2) відмова стороною обвинувачення в клопотанні стороною захисту про залучення експерта / на вирішення залученого стороною обвинувачення експерта були поставлені запитання, що не дозволяють надати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи, або існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності в нього необхідних знань, упередженості чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок; 3) неможливість для стороною захисту залучити експерта самостійно через відсутність копії чи з інших об'єктивних причин.

Для забезпечення встановлення цих обставин КПК зобов'язує сторону захисту додавати до клопотання копії матеріалів, якими обґрунтовуються доводи клопотання та копії документів, що підтверджують неможливість самостійного залучення експерта стороною захисту; недотримання вимог ч. 2 ст. 244 КПК щодо форми, змісту та додатків до клопотання є підставою для повернення слідчим суддею клопотання. Відзначимо, що в судовій практиці приймаються ухвали про повернення клопотань, оскільки захисниками до клопотань не долучаються необхідні документи, які підтверджують неможливість самостійного залучення експерта стороною захисту [1; 2; 3]. У зв'язку з цим, у судовій практиці справедливо звертається увага на ще одну проблему — діючий КПК України не врегулював, які саме документи сторона захисту, яка звернулася із клопотанням про залучення експерта, після відмови слідчого, має додати до клопотання на підтвердження неможливості самостійного залучення експерта (на практиці захисники обмежуються виключно зазначенням цієї інформації без надання будь-яких доказів) [1].

Питання виникають у контексті неможливості залучити експерта самостійно з інших

об'єктивних причин. КПК не конкретизує, які це можуть бути причини. У судовій практиці таким випадком визнано відсутність доступу до медичної документації померлого для проведення посмертної судово-психіатричної експертизи [1]. Вбачається, що такими випадками можуть бути, наприклад, неможливість отримання зразків для експертизи, знаходження речі або документа, який потребує дослідження, у сторони обвинувачення.

Відмітимо, що в судовій практиці мають місце рішення, з яких незрозуміло, яким чином сторона захисту обґрунтувала неможливість самостійного залучення експерта [4; 5; 6]. Вказівка на це, вважаємо, обов'язково повинна міститися в ухвалі слідчого судді, оскільки неможливість для сторони захисту залучити експерта самостійно через відсутність коштів чи з інших об'єктивних причин є елементом локального предмету доведення. Як приклад належного доведення, слід навести такий: 16.04.2015 р. сторона захисту звернулася до слідчого Войтюка Р. В. з клопотанням про залучення експерта для проведення повторної судової комплексної балістичної, медико-криміналістичної експертизи. Проте отримала від слідчого супровідний лист № 17/1/1-2053-14 від 20.04.2015 р., у якому зазначено про відмову в задоволенні вищевказаного клопотання, про що додано відповідну постанову, у якій вказано, що ним допущено довільне трактування свідчень потерпілих та викладені власні припущення щодо куту нахилу польоту кулі, яка спричинила ушкодження ОСОБА_3. З доказами він не погоджується, оскільки вони не ґрунтуються на матеріалах справи. Що стосується доказів слідчого про те, що відсутні підстави для проведення повторної судової комплексної балістичної, медико-криміналістичної експертизи, адже ще не завершено проведення повторної комплексної медико-криміналістичної експертизи, то вважає, що поставлені на її вирішення питання є абсолютно відмінними від тих, про вирішення яких просить він. Вказує, що сторона захисту може самостійно залучити експерта для проведення відповідної експертизи на договірних засадах, проте в сторони захисту такої можливості немає через відсутність коштів. Нині він не працює, зокрема, в судовому порядку вирішується питання про його поновлення на роботі, що підтверджується копією трудової книжки та документами з суду, при цьому, на його утриманні перебувають двоє батьків

похилого віку, що встановлено, відтак, його фінансовий стан не надає йому змоги залучити експерта самостійно. На підставі викладеного, а також враховуючи те, що при призначенні слідчим відповідних експертиз сторона захисту була позбавлена можливості ставити запитання експерту, внаслідок чого, на думку сторони захисту, відповіді експерта на поставлені стороною обвинувачення питання не дозволяють здійснити повне дослідження усіх обставин справи та надати обґрунтований і об'єктивний висновок для з'ясування обставин, які мають значення для кримінального провадження, та оскільки для з'ясування викладених обставин потрібні спеціальні знання в галузі криміналістики, а також те, що сторона захисту не може самостійно залучити експерта, просить суд залучити експерта з Волинського відділення Львівського НДІСЕ (43001, м. Луцьк, вул. Червоного Хреста, 16, тел. (0332) 72-24-11) для проведення повторної судової балістичної, медико-криміналістичної експертизи та зобов'язати старшого слідчого СВ прокуратури Рівненської області ОСОБА_2 надати в розпорядження експертові матеріали кримінального провадження № 1201418008000427 від 04.09.2014 за підозрою ОСОБА_1 у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України [7].

Для встановлення обставин, які належать до локального предмету доведення, слідчий суддя має право за клопотанням учасників розгляду або за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення клопотання (ч. 5 ст. 244 КПК). Застосовуючи цю норму на практиці, є випадки, коли слідчі судді витребовують матеріали кримінальних проваджень [8; 9; 10]; це не є порушенням вимог КПК, адже слідчий суддя може дослідити будь-які матеріали, які мають значення для вирішення клопотання, зокрема і усі зібрані на той час матеріали кримінального провадження.

У випадку, коли сторона захисту доведе обставини, передбачені ч. 6 ст. 244 КПК, слідчий суддя має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи експертній установі, експерту або експертам. Відповідно, можна зазначити, що тягар доведення необхідності залучення експерта для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального провадження; відмови сторона обвинувачення у клопотаннях сторони захисту про залучення експерта; того, що на вирішення залученого стороною об-

винувачення експерта були поставлені запитання, що не дозволяють дати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи, або існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності у нього необхідних знань, упередженості чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок; неможливості для сторони захисту залучити експерта самостійно через відсутність коштів чи з інших об'єктивних причин покладається саме на особу, яка подала клопотання.

Відповідно, у випадках недоведення особою, яка подала клопотання, обставин, передбачених ч. 6 ст. 244 КПК, слідчий суддя відмовляє у його задоволенні. Наприклад, ухвалою Печерського районного суду м. Києва від 07.02.2014 (справа №757/ 2528/14-к) відмовлено в задоволенні клопотання захисника Виноградова М. Г. Захисник посилається на те, що він, користуючись правом сторони захисту на ініціювання проведення слідчих дій, 14.01.2014 подав через канцелярію ГСУ МВС України клопотання про призначення комплексної експертизи комп'ютерної техніки і програмних продуктів та експертизи телекомунікаційних систем та засобів. Постановою старшого слідчого ОВС ГСУ МВС України Никоненка В. С. від 15.01.2014 відмовлено в задоволенні такого клопотання на основі того, що ноутбук направлено на комп'ютерно-технічну експертизу. Слідчий суддя в рішенні зазначив, що, звертаючись з таким клопотанням, сторона захисту не довела, що вона не може залучити експерта самостійно; з пояснень, наданих захисником у судовому засіданні, випливає, що ним не було здійснено дій, спрямованих на самостійне залучення експерта [1]. Інший приклад. Клопотачем не доведено підстав, що для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального провадження, необхідне залучення експерта. Обставини справи, викладені в повідомленні про підозру, не заперечував підозрюваний ОСОБА_2 в суді, при розгляді клопотання. Відомостей про порушення психічного стану підозрюваного ОСОБА_2 не надано. Обставини справи: тривалість спілкування між потерпілим та підозрюваним на час скоєння кримінального правопорушення, обізнаність у сімейних стосунках між потерпілим та співмешканкою підозрюваного, стан алкогольного сп'яніння підозрюваного й потерпілого не надають підстав вважати

про вірогідність настання в ОСОБА_2 стану психологічного афекту [5].

Крім того, слід звернути увагу і на коло учасників розгляду клопотання. Слід повністю погодитися із неодноразово висловленою в літературі критикою норми про те, що, незважаючи на положення ч. 6 ст. 244 КПК, неприбуття особи, котра подала клопотання, не перешкоджає розгляду клопотання, крім випадків, коли її участь визнана слідчим суддею обов'язковою [11, с. 73; 12, с. 97], і з тим, що відповідне положення потребує виключення [11, с. 73]. Відповідно, після реалізації цієї пропозиції ч. 3 ст. 244 КПК потребуватиме доповнення, що неявка учасників зі сторони захисту призведе до залишення клопотання без розгляду.

Ч. 3 ст. 244 КПК вказує, що особа, яка подала клопотання, повідомляється про місце та час його розгляду, проте її неприбуття не перешкоджає розгляду клопотання, крім випадків, коли її участь визнана слідчим суддею обов'язковою. Нічого не вказано про участь слідчого, прокурора, що дозволяє стверджувати про відсутність необхідності їхнього повідомлення. Натомість, у судовій практиці є випадки і повідомлень слідчого, прокурора, і їх участі в розгляді клопотання [8; 9; 10; 13], хоча нормативних підстав для цього немає. Водночас, відмітимо, що в доктрині неодноразово вказувалося на необхідність повідомлення та участі в розгляді клопотання слідчого, прокурора [12, с. 96; 14, с. 506]. Із зазначеною пропозицією в частині повідомлення слідчого, прокурора, який відмовив у задоволенні клопотання сторони захисту про залучення експерта [12, с. 96], погодитися складно. Мотивування їх рішення викладено у постанові, і тому їх неявка не порушуватиме засаду змагальності. Однак в ситуації, коли сторона захисту обґрунтовує клопотання тим, що на вирішення залученого стороною обвинувачення експерта були поставлені запитання, які не дозволяють надати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи, або існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності в нього необхідних знань, упередженості чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок, то, вважаємо, слідчий та/або прокурор повинні мати можливість обстоювати обґрунтованість прийнятого ними рішення, повноту питань, поставлених перед експертом, компетентність та неупередженість експерта. Відповідно, слід

передбачити в КПК необхідність повідомлення слідчого, прокурора про розгляд клопотання лише в цьому випадку.

Таким чином, нормативна регламентація процедури розгляду слідчим суддею клопотання сторони захисту про залучення експерта потребує удосконалення в контексті: уточнення умов подання клопотання; суб'єктів звернення з клопотанням; повідомлення учасників кримінального провадження зі сторони захисту; повідомлення слідчого, прокурора (лише коли сторона

захисту обґрунтовує клопотання тим, що на вирішення залученого стороною обвинувачення експерта були поставлені запитання, що не дозволяють надати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи, або існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності в нього необхідних знань, упередженості чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Узагальнення судової практики на тему: «Практика судів першої та апеляційної інстанцій щодо розгляду слідчими суддями клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.apcourt.gov.ua/wp-content/uploads/2015/07/Koval.doc>. — Назва з екрану.
2. Ухвала слідчого судді Старокостянтинівського районного суду Хмельницької області від 28 серпня 2014 р. (Справа № 683/2441/14-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/49363238>. — Назва з екрану.
3. Ухвала слідчого судді Іршавського районного суду Закарпатської області від 25 грудня 2012 р. (справа № 705/3233/12) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47551217>. — Назва з екрану.
4. Ухвала слідчого судді Балаклійського районного суду Харківської області від 26 вересня 2013 р. (справа № 610/3510/13-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33716743>. — Назва з екрану.
5. Ухвала слідчого судді Алчевського міського суду Луганської області від 3 грудня 2013 р. (406/9633/13) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/35725173>. — Назва з екрану.
6. Ухвала слідчого судді Вознесенського міського районного суду Миколаївської області від 28 листопада 2014 р. (Справа № 473/5164/14-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47244066>. — Назва з екрану.
7. Ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 02 червня 2015 р. (справа № 569/6631/15-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44850678>. — Назва з екрану.
8. Ухвала слідчого судді Великобагачанського районного суду Полтавської області від 25 грудня 2013 р. (справа № 525/1666/13-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36344547>. — Назва з екрану.
9. Ухвала слідчого судді Великобагачанського районного суду Полтавської області від 27 грудня 2013 р. (справа № 525/1666/13-к) // Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36450205>. — Назва з екрану.
10. Ухвала слідчого судді Балаклійського районного суду Харківської області від 26 вересня 2013 р. (справа № 610/3510/13-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33716743>. — Назва з екрану.
11. Карпова С. А. Деякі аспекти проведення експертизи у кримінальному процесі / С. А. Карпова // Кримінальне провадження: новачі процесуальної теорії та криміналістичної практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 18–19 квітня 2013 року, м. Сімферополь–Алушта / відпов. ред. М. А. Михайлов, Т. В. Омельченко; Таврійський нац. ун-т імені В. І. Вернадського. — Сімферополь : ДІАІП, 2013. — С. 72–73.
12. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / А. Д. Удалова, Д. О. Савицький, В. В. Рожнова, Т. Г. Ільєва. — Київ : Центр учбової літератури, 2015. — 176 с.
13. Ухвала слідчого судді Зміївського районного суду Харківської області від 22 вересня 2015 р. (621/2517/15-к) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/50863528>. — Назва з екрану.
14. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. С. В. Ківалова, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченка. — Харків : Одіссей, 2013. — 1104 с.

REFERENCES:

1. *Uzabalnennia sudovoi praktyky na temu: «Praktyka sudiv pershoi ta apeliatsiynoi instantsii shchodo rozghliadu slidchymy suddiamy klopotan pro provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii pid chas dosudov. [Generalization of court practice on the topic: «The practice of the courts of first and appeal instance on reviewing a request for an investigation (investigation) activities during the pre-trial investigation by the*
2. *Ukhlava slidchoho suddi Starokostiantynivskoho raionnoho sudu Khmelnytskoi oblasti vid 28 serpnia 2014 r. (Spraва 683.2441.14-k) [The ruling of investigative judge of Starokostiantyniv district court of Khmelnytskyi oblast on*

- August 28, 2014 (Case 683.2441.14-к). [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/49363238>. [in Ukrainian].
3. Ukhvala slidchobo suddi Irshavskoho raionnobo sudu Zakarpatskoi oblasti vid 25 brudnia 2012 r. (Sprava 705.3233.12) [The ruling of investigative judge of Irshava district court of Zakarpattia oblast on December 25, 2012 (Case 705.3233.12)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47551217>. [in Ukrainian].
4. Ukhvala slidchobo suddi Balakliiskoho raionnobo sudu Kharkivskoi oblasti vid 26 veresnia 2013 r. (Sprava 610.3510.13-к) [The ruling of investigative judge of Balakliia district court of Kharkiv oblast on September 26, 2012 (Case 610.3510.13-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33716743>. [in Ukrainian].
5. Ukhvala slidchobo suddi Alchervskoho miskoho sudu Lubanskoi oblasti vid 3 brudnia 2013 r. (Sprava 406.9633.13) [The ruling of investigative judge of Alchervsk district court of Lubansk oblast December 3, 2013 (Case 406.9633.13)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/35725173>. [in Ukrainian].
6. Ukhvala slidchobo suddi Voznesenskoho miskoraionnobo sudu Mykolaivskoi oblasti vid 28 lystopada 2014 r. (Sprava 473.5164.14-к) [The ruling of investigative judge of Voznesensk district court of Mykolaiv oblast on November 28, 2014 (Case 473.5164.14-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47244066>. [in Ukrainian].
7. Ukhvala Rivnenskoho miskoho sudu Rivnenskoi oblasti vid 02 chervnia 2015 r. (Sprava № 569/6631/15-к) [The ruling of Rivne city court of Rivne oblast on June 2, 2015 (Case 569.6631.15-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44850678>. [in Ukrainian].
8. Ukhvala slidchobo suddi Velykobabachanskoho raionnobo sudu Poltavskoi oblasti vid 25 brudnia 2013 r. (Sprava 525.1666.13-к) [The ruling of investigative judge of Velyka Babachka district court of Poltava oblast on December 25, 2013 (Case 525.1666.13-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36344547>. [in Ukrainian].
9. Ukhvala slidchobo suddi Velykobabachanskoho raionnobo sudu Poltavskoi oblasti vid 27 brudnia 2013 r. (Sprava 525.1666.13-к) [The ruling of investigative judge of Velyka Babachka district court of Poltava oblast on December 27, 2013 (Case 525.1666.13-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36450205>. [in Ukrainian].
10. Ukhvala slidchobo suddi Balakliiskoho raionnobo sudu Kharkivskoi oblasti vid 26 veresnia 2013 r. (Sprava 610.3510.13-к) [The ruling of investigative judge of Balakliia district court of Kharkiv oblast on September 26, 2013 (Case 610.3510.13-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33716743>. [in Ukrainian].
11. Karpova, S. A. (2013). *Deiaki aspekty provedennia ekspertyz u kryminalnomu protsesi* [Some aspects of examination in criminal proceedings]. In: M. A., Mykhailov, T. V., Omelchenko. *Kryminalne provadzhenia: novatsii protsesualnoi teorii ta kryminalistychnoi praktyky: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 18–19 kvitnia 2013 roku, m. Simferopol-Alushta* [Criminal proceedings: novations of procedural theory and criminal practice: Materials of the International Scientific Conference. April 18–19, 2013. Simferopol-Alushta]. Simferopol : DIAIPI. P. 72–73. [in Ukrainian].
12. Udalova, L. D., Savitskyi, D. O., Rozhnova, V. V., Ilieva, T. H., (2015). *Funktsiia sudovoho kontroliu u kryminalnomu protsesi* [The function of judicial review in criminal proceedings]. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 176 p. [in Ukrainian].
13. Ukhvala slidchobo suddi Zmiivskoho raionnobo sudu Kharkivskoi oblasti vid 22 veresnia 2015 r. (Sprava 621.2517.15-к) [The ruling of investigative judge of Zmiiv district court of Kharkiv oblast on September 22, 2015 (Case 621.2517.15-к)]. [online] Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/50863528>. [in Ukrainian].
14. Kivalov, S. V., ed (2013). *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar* [Criminal procedural code of Ukraine: Scientific-practical commentary]. Kharkiv: Odissei, 1104 p. [in Ukrainian].